

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष ३, अंक ४४]

बुधवार, ऑगस्ट ९, २०१७/श्रावण १८, शके १९३९

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये १६.००

असाधारण क्रमांक ७५

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त)
अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक ९ ऑगस्ट २०१७.

अधिसूचना

कारखाने अधिनियम, १९४८.

क्रमांक एफएसी.२०१६/प्र.क्र.९९/कामगार-४.—कारखाने अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ६३) महाराष्ट्र राज्याला लागू असताना त्याची कलमे ४१, ११२, ११५ द्वारे तसेच साधारण वाक्खंड अधिनियम, १८९७ (१८९७ चा १०) च्या कलम २३ खंड (३) नुसार, प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा आणि या बाबतीत महाराष्ट्र शासनास समर्थ करण्याच्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन याद्वारे महाराष्ट्र कारखाने (सुरक्षा लेखा परीक्षा) नियम, २०१४ मध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करीत आहे. हे नियम उक्त अधिनियमाच्या कलम ११५, पोट-कलम (१) द्वारे आवश्यक असल्याप्रमाणे, यापूर्वी प्रसिद्ध करण्यात आलेले आहेत :—

नियम

- या नियमांना महाराष्ट्र कारखाने (सुरक्षा लेखा परीक्षा) (पहिली सुधारणा) नियम, २०१७ असे म्हणावे.
- महाराष्ट्र कारखाने (सुरक्षा लेखा परीक्षा) नियम, २०१४ (यापुढे याचा उल्लेख “मुख्य नियम असा करण्यात येईल”) च्या नियम ६ मधील;

(एक) पोट-नियम ५ च्या खंड (दोन) नंतर पुढील खंड जादा दाखल करण्यात येईल;

(तीन) अपर किंवा सह संचालकांनी खाली नमूद करण्यात आलेल्या १० मुद्द्यांच्या आधारे, त्याची निर्धारित व छाननी केलेली पात्रता कामगिरीचे मूल्यमापन करून त्यांनी संचालकांना सादर केलेल्या अहवालामध्ये जर त्याचे गुण ७० टक्क्यांपेक्षा कमी असतील तर;

(एक) कारखाना व्यवस्थापन किंवा कामगार यांचेकडून सुरक्षा लेखा परीक्षणाबाबत काही तक्रार आहे का?

(दोन) सुरक्षा लेखा परीक्षकाच्या सचोटीबद्दल काही तक्रार आहे का?

(तीन) कारखान्यामध्ये सुरक्षा लेखा परीक्षण केल्यापासून एक वर्षाच्या आत ज्यामध्ये जिवित किंवा मालमत्तेची हानी किंवा दोन्ही प्रकारची हानी झालेली आहे असे प्राणघातक अपघात किंवा कोणतीही धोकादायक घटना, घडल्या आहेत का?

(चार) सुरक्षा लेखा परीक्षकाने खालील बाबी वेळेवर सादर केलेल्या आहेत किंवा दिल्या आहेत का,—

(१)

(अ) कारखान्यामध्ये सुरक्षा लेखा परीक्षण करण्याबाबतची सूचना;

(ब) सुरक्षा लेखा परीक्षणाचा अहवाल भोगवटादारास देणे;

(क) संचालनालयाच्या संबंधित कार्यालयास सुरक्षा लेखा परीक्षणाचा अहवाल; किंवा

(ड) सुरक्षा लेखा परीक्षणाच्या दरम्यान त्याला आढळलेल्या धोकादायक परिस्थितीबाबतची कोणतीही माहिती?

(पाच) सुरक्षा लेखा परीक्षक मान्यता प्रमाणपत्रामध्ये नमूद केलेल्या शर्तीचे उल्लंघन झाले आहे का?

(सहा) संचालनालयाच्या अधिकाऱ्याला सुरक्षा लेखा परीक्षणातील अहवालामध्ये नमूद केलेल्या बाबी व त्याच्या प्रत्यक्ष भेटीच्या वेळी आढळून आलेल्या बाबीमध्ये काही विसंगती आढळून आल्या आहेत काय?

(सात) सुरक्षा लेखा परीक्षकाच्या कार्यक्षमता व आरोग्याबाबत स्थिती.

(आठ) सुरक्षा लेखा परीक्षणाचे दरम्यान त्याला माहिती झालेल्या काही उत्पादन प्रक्रिया व वाणिज्यिक व्यवसाय यांच्याशी संबंधित गुपिते तसेच कोणत्याही प्रक्रियेबाबतची गुपिते त्याने उघड केली का?

(नऊ) त्याने सादर केलेला सुरक्षा लेखा परीक्षण अहवाल, सुरक्षा समितीसमोर सादर केला काय? किंवा ज्या ठिकाणी सुरक्षा समितीच्या तरतुदी लागू नाहीत अशा कारखान्यात, त्याने केलेल्या सुरक्षा लेखा परीक्षण अहवालामधील शिफारशी व सूचना कारखान्यामध्ये प्रदर्शित केल्या काय?

(दहा) जर मुख्य निरीक्षकांना योग्य वाटत असतील अशा कारणास्तव, सुरक्षा लेखा परीक्षकाची कामगिरी समाधानकारक नाही, असे त्यांचे मत झाल्यास योग्य कारणांसह त्यांचे अभिप्राय देतील.”

स्पष्टीकरण : मुद्दा क्रमांक (एक) ते (दहा) बाबत अर्जदाराच्या मुल्यमापनाच्या प्रयोजनार्थ प्रत्येक मुद्दाकरिता एक गुण देण्यात येईल.

(दोन) पोट-नियम ६ च्या खंड (दोन) नंतर पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल.—

“(दोन-अ) सुरक्षा लेखा परीक्षकाचे काम असमाधानकारक असल्याचे आढळून आले आणि मुख्य निरीक्षकाने अशा लेखा परीक्षकास दोन वेळा कारणे दाखवा नोटीस जारी केली आहे.”

३. मुख्य नियमाच्या, नियम १०, नंतर नवीन नियम १०-अ चा समाविष्ट करण्यात येईल,—

“१०-अ. ज्या कारखान्यामध्ये महाराष्ट्र कारखाने (उद्योगातील मोठ्या अपघातांच्या धोक्याचे नियंत्रण) नियम, २००३ चे नियम (२) च्या खंड (क) मध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे मोठ्या अपघातासह कोणताही अपघात झाल्यास, त्या कारखान्याची पुनर्सुरक्षा लेखा परीक्षण अशा अपघाताच्या दिनांकाच्या ३० दिवसांच्या आत किंवा कारखाना सुरू झाल्यापासून ३० दिवसांचे आत यापैकी जे अगोदर घडेल, तेव्हा करण्यात येईल, अशा पुनर्सुरक्षा लेखा परीक्षणास योग्य त्या फेर फारासह नियम ४, ८ व ९ च्या तरतुदी लागू राहतील.”

४. मुख्य नियमाच्या नमुना अ मधील घोषणापत्रातील खंड (ड), नंतर खालील खंड दाखल करण्यात येईल,—

“(ई) मी पुन्हा असे जाहीर करतो की, मी मान्यताप्राप्त सुरक्षा लेखा परीक्षक असताना किंवा सुरक्षा लेखा परीक्षकाची मान्यता रद्द झाल्यानंतरसुद्धा सुरक्षा लेखा परीक्षक म्हणून माझे कर्तव्य पार पाडताना, माझ्या निदर्शनास आलेल्या कोणत्याही उत्पादन प्रक्रिया विषयक व वाणिज्यिक गुपिते किंवा कार्यपद्धती किंवा अन्य गोपनीय माहिती उघड करणार नाही, आणि त्यासंबंधात कोणतीही कसूर झाल्यास, त्यावेळी अंमलात असलेल्या प्रचलित असलेल्या कायद्याच्या तरतुदीनुसार किंवा त्याखालील कोणत्याही नियमानुसार फौजदारी किंवा दिवाणी कारवाईसाठी मी पात्र असेन.”

५. मुख्य नियमाच्या नमुना ब मधील घोषणापत्रातील खंड (इ), नंतर पुढील उप खंड जादा दाखल करण्यात येईल,—

“(एफ) मी पुन्हा असे जाहीर करतो की, मी मान्यताप्राप्त सुरक्षा लेखा परीक्षक असताना किंवा मान्यताप्राप्त सुरक्षा लेखा परीक्षकाची मान्यता रद्द झाल्यानंतरसुद्धा माझे कर्तव्य पार पाडताना माझ्या निदर्शनास आलेली कोणतीही उत्पादन विषयक गुपिते किंवा कार्यपद्धती किंवा अन्य गोपनीय माहिती उघड करणार नाही. आणि त्यासंबंधात कोणतीही कसूर झाल्यास, त्यावेळी अंमलात असलेल्या प्रचलित असलेल्या कायद्याच्या तरतुदीनुसार किंवा त्याखालील कोणत्याही नियमानुसार फौजदारी किंवा दिवाणी कारवाईसाठी मी पात्र असेन.”

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. पुं. विधळे,
शासनाचे सह सचिव.

In pursuance of clause (3) of Article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department No. FAC-2016/C.R.99/Labour-4, dated 9th August 2017 is hereby published under the authority of the Governor of Maharashtra.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

A. P. VIDHALE,
Joint Secretary to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mantralaya, Mumbai 400 032
dated the 9th August 2017.

NOTIFICATION

THE FACTORIES ACT, 1948.

No. FAC-2016/C.R.99/Labour-4.—In exercise of the powers conferred by section 41 read with sections 112 and 115 of the Factories Act, 1948 (63 of 1948), in its application to the State of Maharashtra and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra is hereby makes the following rules further to amend the Maharashtra Factories (Safety Audit) Rules, 2014, the same having been previously published as required by sub-section (1) section 115 of the said Act, as follows, namely :—

Rules

1. These rules may be called the Maharashtra Factories (Safety Audit) (1st Amendment) Rules, 2017.

2. In rule 6 of the Maharashtra Factories (Safety Audit) Rules, 2014 (hereinafter referred to as “the principal Rules”),—

(i) in sub-rule (5), after clause (ii), the following clauses shall be added, namely :—

“(iii) he has obtained less than seventy per cent. marks in the performance appraisal regarding his eligibility assessed and scrutinised by the Additional or Joint Director on the following points the report of which is sent to the Director :—

(i) Is there any complaint regarding safety audit from management or workers?

(ii) Is any complaint about the integrity of the Safety Auditor?

(iii) Whether any fatal accident or dangerous occurrence took place in the factory, in which there is loss of life or property or both within a period of one year from the date of audit?

(iv) Whether the safety auditor have timely submitted or given,—

(a) the intimation of safety audit to be carried out;

(b) the safety audit report to the occupier;

(c) the safety audit report to the concerned office of the directorate; or

(d) any intimation of hazards posing danger observed during the safety audit?

(v) Is there violation of any condition stipulated in the certificate of recognition as a Safety Auditor?

(vi) Is there any discrepancies found between details mentioned in the safety audit report and actual facts found by the officer of the Directorate?

(vii) Status of the health and fitness of the safety auditor;

(viii) Whether the safety auditor disclosed any information relating to any manufacturing, commercial business secret or any process secret which came to his knowledge during safety audit.

(ix) Whether the Safety Audit Report has been produced before the Safety Committee, or where the provisions of Safety Committee are not applicable, the recommendations and suggestions mentioned in safety audit are displayed in the factory?

(x) Whether the Chief Inspector is of the opinion that the performance of the Safety Auditor is not satisfactory, if so, state the grounds as he may thinks fit.”

Explanation.—For the purpose of the assessment of applicant on such points (i) to (x) above, each point shall be assigned with weightage of 1 mark.

(ii) in sub-rule (6), after clause (ii), the following clause shall be inserted, name :—

“(ii-a) – the work of Safety Auditor is found unsatisfactory, and the Chief Inspector has issued warning notice to such Auditor on two occasions; or”

3. After rule 10 of the principal Rules, the following rule shall be inserted, namely :—

“10A. If an accident involving the Major Accident as defined in clause (c) of rule 2 of the Maharashtra Factories (Control of Industrial Major Accidents Hazards) Rules, 2003 takes place in a factory, re-audit shall be carried out within a period of thirty days from the date of such accident or re-start of the factory, whichever is earlier. The provisions of rule 4, 8 and 9 shall apply *mutatis mutandis* to such re-audit.”

4. In FORM-A appended to the principal Rules, in the DECLARATION, after clause (d), the following clause shall be added, namely :—

“(e) I also undertake to not to disclose, as a recognized Safety Auditor or after ceasing to be a recognized Safety Auditor, any manufacturing or commercial secrets or working processes or other confidential information which may come to my knowledge in the course of my duties as an auditor and any failure in this regard may make me liable for criminal or civil proceedings, in accordance with the provisions of the law for the time being in force or any rules made thereunder.”

5. In FORM-B appended to the principal Rules, in the DECLARATION, after the clause (e), the following clause shall be added, namely :—

“(f) I also undertake to not to disclose, as a recognized Safety Auditor or after ceasing to be a recognized Safety Auditor, any manufacturing or commercial secrets or working processes or other confidential information which may come to my knowledge in the course of my duties as an auditor and any failure in this regard may make me liable for criminal or civil proceedings, in accordance with the provisions of the law for the time being in force or any rules made thereunder.”

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

A. P. VIDHALE,
Joint Secretary to Government.